

Lòng tham cản trở sự tiến hoá tâm linh

Thầy Hằng Trường thuyết giảng

Đề tài bài này là làm sao để tiến hóa, đi từ kỹ thuật sống tới nghệ thuật sống và lên tới đạo của cuộc sống.

Từ kỹ thuật lên tới nghệ thuật, có nhiều trở ngại như vừa nói trong bài trước, mà trở ngại lớn nhất là lòng tham. Lòng tham khiến cái gì cũng muốn thêm, thêm, thêm cả. Thí dụ như thêm thuốc men, một thời gian sau, thuốc hết hạn, trở thành chất độc. Mình vô ý uống thì nhiều khi lại bệnh thêm. Mỗi năm, bác phải soạn tủ thuốc, vất bớt thuốc. Có một thứ mà chúng ta không để ý, như dầu cù là hay dầu khuynh diệp và cứ tưởng là có thể xài mười năm. Cái gì cũng tốt một thời gian chứ không thể tốt mãi mãi, bất tận được. Đó là quy luật vô thường. Tức là có sống thì có chết, có sinh thì có diệt.

Nhưng trong đầu, chúng ta không nghĩ tới chỗ diệt, mình mua chai dầu cù là rồi xài hoài, có lúc thấy 'Ủa, sao chà dầu không nóng nữa?' Thì ra dầu đã quá lâu rồi. Nói cách khác, óc mình không hình dung được kết quả trong tương lai như thế nào. Do đó, mình bị kẹt trong chuyện tham ngay bây giờ. Thấy áo đẹp thì mua liền, không nghĩ là mua áo đó để dùng vào lúc nào, hay mình chỉ dùng trong trường hợp đó nhưng không dùng tiếp và mình để trong tủ không biết bao nhiêu năm tháng nữa.

Nên phân biệt cái gì mình cần và cái gì mình muốn. Trí huệ phân biệt được thế nào là đồ cần và thế nào là dục vọng. Đó là trí huệ cần thiết để đạt được nghệ thuật sống.

Bất kỳ người nào biết sống nghệ thuật thì không thể nào không biết cái nào mình muốn và cái nào mình cần. Có một lần thầy thấy một bác, bên ngoài nhà cây kiểng rất đẹp, làm hoa, tén cây đẹp vô cùng, đi vào trong nhà, sạch vô cùng. Phu nhân ông nói với thầy: "Thưa Thầy, chồng con thích trồng cây, thích làm vườn mấy chục năm rồi, nhưng ông không mua thêm cây, chỉ có vài cây mà ông chăm sóc hết giờ hết ngày luôn. Con thì thích có nhiều cây, như rừng vậy". Thầy mỉm cười nói với bác gái: "Không đâu bác, cái này là một trí huệ sống, mình trồng vài ba cây, vườn như vậy là đủ rồi, rất đẹp, không cần thêm nữa. Nhất là bác bỏ thời gian chăm sóc và vui thú, không phải vui thú vì có thêm, mà vui thú vì khu vườn này là một không gian quá đẹp".

Nghệ thuật sống không gì hơn là bác trai biết được chuyện cần thiết để vườn đẹp, không phải chỉ đem cây về cho nhiều để tạo ấn tượng (impress) cho người ta biết là mình có nhiều cây quý. Cây vừa đủ, vườn đẹp vô cùng. Trong cuộc sống, nếu không có trí huệ để phân biệt cái nào cần, cái nào muốn thì chúng ta sẽ bị lòng tham trói cột và kéo mình đi mà mình không thể kháng cự.

Muốn phát triển trí huệ 'cần' và 'muốn' thì phải phát triển trí huệ 'Thôi'.
Thôi là một trong sáu đặc tính:

1. Thương thương
2. Tha thứ
3. Thôi
4. Tùy
5. Thoáng
6. Thông.

Thôi đứng thứ ba. Thôi là biết ngừng lại những chuyện mình muốn. Nhận tri được là mình muốn rồi thì mình có khả năng ngừng lại. Thôi là buông đi.

Trong nhà Phật hồi xưa, buông đi là buông xả, xả hết, cắt đứt tất cả, lên núi tu, xuất gia. Trong thời đại bây giờ, buông đi là vẫn sống trong trần tục nhưng phát triển được trí huệ phân biệt cái nào cần và cái nào muốn để buông đi.

1- Cho ra:

Thay vì buông đi vất hết đồ, thì mình biến cái 'buông đi' thành cái 'cho ra'. Cho ra là có đối tượng. Đối tượng chúng ta cho là những người cần. Họ không cần thì đừng cho.

Thí dụ người ta cần tủ lạnh nhưng mình đừng đem tủ lạnh cũ, xấu của mình cho. Chuyện xảy ra nhiều lần trong đời của thầy là nhận tủ lạnh hay sofa người ta dùng không biết bao nhiêu lâu rồi. Mấy cái đó không nên cho. Hay là cho chùa bàn, ghế mà đồ bọc đã hư rồi. Nội chuyện đi bọc lại những ghế cũ thôi cũng đủ nhức đầu. Hay là cho những đồ trong bếp, nào là muống, nào là soong...những cái soong đã sử dụng mấy năm nay rồi. Chùa đầy những nồi niêu soong chảo cũ kỹ xấu xa hoặc những muống nĩa lọng cọng, mình đem lên chùa sử dụng rồi bỏ luôn. Thành ra chùa rất đau khổ, không biết xử lý làm sao vì đó là đồ của thí chủ cho. Cho nên khi cho, mình phải biết đối tượng có cần không. Nếu họ không muốn thì đừng cho.

2- Cúng dường:

Cúng dường khác với cho. Cúng những gì đẹp đẽ nhất, quý nhất thì mới gọi là cúng dường. Cúng dường không phải là cho những gì thừa thãi. Thường, cúng dường là một hành động cung kính giống như quỳ xuống dâng lên chư Phật, chư bồ tát. Cho cha mẹ, vợ chồng, con cái, bạn bè, anh em những món đồ quý nhất, cũng gọi là cúng dường. Mình cho với lòng thành và có sự cung kính trong đó. Cho ra không đòi hỏi nhiều, nhưng cúng dường thì đòi hỏi sự thành khẩn và cung kính. Đối với người được cúng dường, mình đặt họ là những người trên mình.

3- Cấp dưỡng:

Cấp dưỡng có đặc tánh là khi thấy người ta cần, mình cho với tình thương, muốn họ được đẹp đẽ, sung sướng. Khi cung cấp, người ta thiếu thì mình cho, dù không có đặc tính tình thương nhưng cần có sự cung kính. Chúng ta tôn trọng (respect) người mình cung cấp đồ vật.

4- Thí phát (bố thí):

Ví dụ những người gặp tai nạn, mình bố thí, tặng cho những món đồ họ cần. Có thể cho qua một người trung gian hay một cơ quan nào đó, không cần phải tới cho tận tay. Cho tiền thôi cũng được.

5- Phụng sự:

Phụng sự có nghĩa là cho sức lực, cho thời gian. Mình điện thoại tới người đang đau khổ, cho thời gian để lắng nghe họ. Lắng nghe chứ không phải là bàn luận, thêm thắt và làm cho người ta thêm tức giận hay người ta cảm thấy xả được cái ô uế trong lòng ra bằng cách thị phi.

Phụng sự là làm cho người voi bớt phiền não, nhận ra được con người mới trong họ.

*Nói như thế, chuyện cản trở sự tiến hóa để sống đời nghệ thuật là gì?
Là tâm tham lam.*

Phương thức để giải quyết là gì?

*Phát triển trí huệ phân biệt được thế nào là cần, thế nào là muốn và
phát triển được đạo đức, năng lực 'Thôi'.*

*Thôi là ngưng lại những dục vọng thôi thúc bởi bản ngã. Biết chỗ nào
cần gì và biến những gì mình đang có trở thành vật liệu cho ra, cúng
dường, cấp dưỡng, cung cấp, bố thí, phụng sự v.v...*

*Đó là bài học rất quan trọng của chúng ta, để cái nhà của mình lúc nào
cũng đẹp, không biến thành nhà kho. Người nào tới thăm đều muốn ở
lại.*